

Checkpoint Barry

Getekend

Ik was uitgenodigd voor de première van de documentaire *Getekend*, waarin Coen Verbraak zes veteranen volgt tijdens hun behandeling voor de PTSS die ze hebben opgelopen als gevolg van hun uitzending.

Als jochies begonnen ze aan een avontuur, waarvan ze nooit hadden kunnen denken dat het zo voor hen zou eindigen: beschadigd, teleurgesteld, bang, boos en verdrietig op de bank.

De documentaire gaat niet al te diep in op de specifieke belevenissen van de veteranen, maar concentreert zich op hun behandeling en het hier en nu. Het echte gevecht is voor hen pas begonnen na terugkomst in Nederland.

Getekend is geen zoetsappige film en zeker ook geen sensatieverhaal.

Eigenlijk kabbelt de film rustig voort. Natuurlijk vloeien er tranen, maar de emoties zijn vooral af te lezen aan de lichaamstaal van de 'strakke bekkies', de nerveuze handbewegingen, het trillen van een been of het dwangmatige plukken aan een vers gedraaid sjekkie. Maar er is ook blijdschap. Kinderlijke blijdschap, wanneer veteranenhond

Foto: Karin Stroo

Niels zijn intrede doet. Voor het eerst zien we een stralende John in de film. Om meteen daarna diezelfde John helemaal over zijn toeren te zien als blijkt dat Niels moeite heeft met de trap. Die scène laat heel goed zien hoe snel de gemoedstoestand van iemand met PTSS kan omslaan.

En er is bevrijding, bijvoorbeeld als Nick tijdens zijn EMDR-therapie de emoties, gekoppeld aan een moment tijdens zijn uitzending, uit zich weg voelt vloeien als water dat zijn weg zoekt. Het 'Poeh!' dat aan zijn lippen ontsnapt, neemt alle spanning die op zijn gezicht te zien is met zich mee. We zien een jongen die van een last is bevrijd.

En dan is er Hans. De lieve, goede Hans, die zich geen raad weet met de therapie en met zichzelf. Voor hem wordt het alleen maar erger, een uitweg ziet hij niet. Ja, eentje...

Jan-Willem, bijna klaar met zijn behandeling, gooit zijn kont tegen de krib. Maar dan is daar Ed, die hem in duidelijke bewoordingen zegt dat hij de sfeer verziekt en zichzelf buiten de groep plaatst.

De groep... Vangnet, familie, rots in de branding.

De boodschap komt aan en de groep is weer één. Want daarvoor zit je daar. Je moet het zelf doen, maar je hoeft het niet alléén te doen.

Patrick, op foto's nog een broekie in zijn legertenu, is nu twee keer zo oud, maar

in zijn hoofd nog altijd die jongen. Eigenlijk geldt dat voor alle mannen in de film. Alsof in hun hoofd de tijd is stil blijven staan. De wijzers van de klok houden hen gevangen. Die tijd krijgen ze nooit meer terug. Het enige is het hier en nu, van waaruit ze een toekomst moeten zien op te bouwen, of de levenslust moeten zien te vinden waarmee ze die toekomst tegemoet kunnen treden.

Er is nog een zesde man. Die zien we in de documentaire slechts sporadisch en horen doen we hem helemaal niet. Voor mij was hij het symbool voor al die onzichtbare veteranen die nog niet kunnen, nog niet willen of nog niet durven. Of voor ieder ander mens met herinneringen die hij niet kan delen.

Na de filmvertoning heb ik de hoofdpersonen de hand geschud. Want voor mij ben je een held als je kunt toegeven dat er iets goed mis is met de manier waarop je in het leven staat. Je bent voor mij een held als je vervolgens de confrontatie met jezelf aan durft te gaan. En je bent voor mij een held als je dat dan ook nog eens durft te delen met de rest van Nederland.

De meeste veteranen in de film droegen hun veteranenspeldje en Draaginsigne Gewonden. Met de film nog in gedachten waren dat voor mij dapperheidsonderscheidingen. ●

Barry Hofstede maakte van november '92 tot mei '93 als dienstplichtig chauffeur deel uit van het 1e NL/BE VN Transportbataljon in Centraal-Bosnië, waarna hij tien jaar nodig had om die periode enigszins een plek te geven. Sinds 2002 ontplooit hij zich als (toneel)schrijver. Hij schrijft over uiteenlopende zaken, maar oorlog en veteraan zijn in Nederland zijn terugkerende thema's in zijn werk. In 2013 verscheen zijn eerste boek, *NL-Peacekeeper*. Daarnaast is hij hartstochtelijk muzikiefhebber. Hij denkt nog iedere dag aan wat hij heeft gezien en meegemaakt tijdens zijn uitzending.

Voor mij ben je een held als je kunt toegeven dat er iets goed mis is